

تأثیر رفتارهای پرخاشگرانه و مصرف مواد اعتیادآور بر حوادث ترافیکی در میان رانندگان جوان

صفی الله فطرت^۱، علی احمد محمدی^{۱*}، غلام ربانی اصولی^۱

۱. دپارتمنت کیمیا، پوهنځی/ دانش کده ساینس، پوهنتون/ دانش گاه هرات، هرات، افغانستان.

اطلاعات مقاله

چکیده

زمینه و هدف: حوادث ترافیکی یکی از علت‌های اصلی مرگ‌ومیر و ناتوانی در جوامع توسعه‌یافته و در حال توسعه است. رفتارهای پرخاش‌گرانه و مصرف مواد اعتیادآور از عوامل تأثیرگذار بر افزایش سوانح جاده‌ای، به‌ویژه در میان رانندگان جوان، محسوب می‌شوند. این مطالعه به بررسی تأثیر این عوامل بر میزان وقوع حوادث ترافیکی می‌پردازد.

روش بررسی: این مطالعه به روش توصیفی-تحلیلی و با استفاده از منابع کتابخانه‌ای انجام شده است. داده‌های مربوط به تأثیر رفتارهای پرخاشگرانه و مصرف مواد بر حوادث ترافیکی از مطالعات پیشین و گزارش‌های رسمی گردآوری، تجزیه و تحلیل شده‌اند.

یافته‌ها: بررسی‌ها نشان داد که رانندگان جوان دارای رفتارهای پرخاشگرانه، از جمله رانندگی با سرعت بالا، سبقت‌های غیرمجاز و نادیده گرفتن قوانین ترافیکی، هیجانانگیزی باعث می‌شود، در معرض سوانح جاده‌ای قرار گیرند. همچنین، مصرف مواد مخدر، مانند حشیش و مواد روان‌گردان، منجر به کاهش تمرکز، افزایش زمان عکس‌العمل و اختلال در هماهنگی حرکتی شده و خطر بروز تصادفات جاده‌ای را افزایش می‌دهد. ترکیب این دو عامل خطر، احتمال وقوع حوادث رانندگی را به‌طور چشمگیری افزایش می‌دهد.

نتیجه‌گیری: رفتارهای پرخاشگرانه و مصرف مواد اعتیادآور از عوامل کلیدی در افزایش حوادث ترافیکی میان رانندگان جوان هستند. پیشنهاد می‌شود که اقدامات پیشگیرانه از جمله آموزش‌های مرتبط، تشدید قوانین ترافیکی، نظارت بر مصرف مواد و بهبود زیرساخت‌های جاده‌ای برای کاهش این خطرات اجرا شود.

نوع مقاله: مروری

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۸/۲۵

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۲/۲۶

تاریخ نشر: ۱۴۰۴/۰۱/۳۰

*شناخت‌نامه نویسنده مسؤول:

علی احمد محمدی.

پوهنملي دپارتمنت کیمیا، پوهنځی/ دانش کده ساینس، پوهنتون/ دانش گاه هرات، هرات، افغانستان

✉ aa_heravi@hu.edu.af

کد اختصاصی مقاله / DOI:

<https://doi.org/10.58342/ghalibMj.V.2.I.1.11>

واژه‌گان کلیدی: تصادفات رانندگی، رفتار پرخاشگرانه، مصرف مواد اعتیادآور، ایمنی جاده‌ای، رانندگان جوان

ارجاع به این مقاله: فطرت ص، محمدی ع ا، اصولی غ ر، تأثیر رفتارهای پرخاشگرانه و مصرف مواد اعتیادآور بر حوادث ترافیکی در میان رانندگان جوان. مجله علوم طبّی غالب. [اینترنت]. ۱۹ اپریل ۲۰۲۵. [تاریخ برداشت]: ۲(۱): ۱۰۷-۱۱۲. <https://doi.org/10.58342/ghalibMj.V.2.I.1.11>

GHALIB UNIVERSITY

GHALIB MEDICAL JOURNAL

MJ

<https://mj.ghalib.edu.af/index.php/mj>
ISSN
E: 3006-094X

Vol.2, Issue.1, Spring & Summer 2025. pp 107-112

The impact of aggressive behavior and addictive substance use on traffic accidents among young drivers

Safiullah Fetrat¹, Ali Ahmad Mohammadi^{1*}, Ghulam Rabani Osuli¹

1. Chemistry Department, Herat University, Herat, Afghanistan.

Article Information

Type: Review

Received: 15/ 11/ 2024

Accepted: 16/ 03/ 2025

Published: 19/ 04/ 2025

*Present address and corresponding author:

Ali Ahmad Mohammadi

Chemistry Department, Faculty of Science, Herat University, Afghanistan

aa_heravi@hu.edu.af

DOI:

<https://doi.org/10.58342/ghalibMj.V.2.I.1.11>

Abstract

Background: Traffic accidents are a leading cause of death and disability in developed and developing societies. Aggressive behavior and drug use are among the factors contributing to the increase in road accidents, especially among young drivers. This study examines the impact of these factors on the incidence of traffic accidents.

Methods: This study was conducted using a descriptive-analytical method and library resources. Data on the impact of aggressive behavior and substance use on traffic accidents were collected and analyzed from previous studies and official reports.

Results: Studies have shown that young drivers with aggressive behaviors, including high-speed driving, unauthorized overtaking and ignoring traffic rules, are exposed to road accidents due to youthful excitement. Also, the use of drugs, such as cannabis and psychotropic substances, leads to reduced concentration, increased reaction time and impaired motor coordination, and increases the risk of road accidents. The combination of these two risk factors significantly increases the likelihood of traffic accidents.

Conclusion: Aggressive behavior and drug use are key factors in the increase in traffic accidents among young drivers. It is suggested that preventive measures, including relevant training, stricter traffic laws, monitoring drug use, and improving road infrastructure, be implemented to reduce these risks.

Key words: Road accidents, aggressive behavior, substance abuse, road safety, young drivers.

Copyright © 2025 Ghalib Medical Journal and Ghalib University-Herat. All rights reserved.

To cite this article: Fetrat S, Mohammadi A A, Osuli G R, The impact of aggressive behavior and addictive substance use on traffic accidents among young drivers, [Internet]. April 19, 2025. [taking date]; 2(1): 107-112: <https://doi.org/10.58342/ghalibMj.V.2.I.1.11>

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Noncommercial 4.0 International License

مقدمه

حوادث ترافیکی هر ساله جان میلیون‌ها انسان را در سراسر جهان می‌گیرد و خانواده‌های بیشماری را داغ‌دار، درمانده یا دارای نقص عضو می‌کند. تعداد سوانح جاده‌ای در سطح کشورهای دنیا خسارات زیادی را به بار می‌آورد که این حوادث ترافیکی در کنار میزان مرگ و میر بالا و معلولیت‌های ناشی از این حوادث دلخراش، مشکلات و معضلات زیادی را از نظر اجتماعی و اقتصادی برای شهروندان و دولت مردان کشور به وجود می‌آورد. اگر چه عوامل متعددی در بروز حوادث ترافیکی نقش دارد، اما مهم‌ترین علل سوانح جاده‌ای عوامل انسانی را بیان می‌کنند. از میان چهار عامل انسان، جاده، وسیله‌ی نقلیه و محیط، نقش انسان نسبت به عوامل دیگر در بروز حوادث ترافیکی بارزتر می‌باشد^[1]. عوامل انسانی در ۶۰٪ حوادث ترافیکی، به عنوان دلیل اصلی و در ۹۵٪ کل سوانح ترافیکی نیز به عنوان یک عامل تأثیرگذار در نظر گرفته می‌شود^[2]. مرگ و میر ناشی از حوادث ترافیکی در کشور ایران، بالاترین آمار را در بین کشورهای جهان به خود اختصاص داده است؛ به طوری که حدود بیست و پنج هزار نفر در سال و هفتاد نفر در روز برآورد شده است^[3-4]. همچنین، طبق مطالعات انجام پذیرفته در کشور ایران، تعداد حوادث ترافیکی، اولین علت مرگ و میر در رده‌ی سنی زیر چهل سال می‌باشد و بیش از ۷۱٪ از کل مرگ و میرها مربوط به این محدوده‌ی سنی مرتبط با سوانح ترافیکی است^[5]. با توجه به تحقیق‌های انجام شده، عوامل متنوعی در بروز رفتارهای پرخطر در هنگام رانندگی نقش دارند. از جمله‌ی این عوامل، می‌توان به پرخاشگری و یا سوء مصرف مواد مخدر اشاره کرد^[6]. مطالعات نشان داده‌اند که پرخاشگری خطرات زیادی در هنگام رانندگی ایجاد می‌کند^[7]. همچنین، با توجه به روند افزایشی در سوء مصرف مواد مخدر و تأثیر آن بر رفتار افراد، از قبیل پرخاشگری یا بروز رفتار پرخطر حین رانندگی، یکی دیگر از عوامل موثر در حوادث ترافیکی دانست^[8]. در جامعه‌ی پیچیده و ماشینی امروز، مشکلات و معضلات بسیاری وجود دارد که ممکن است باعث تهیج خشم افراد و در نتیجه پرخاشگری گردد. پرخاشگری، رفتار هدف‌دار و ناگهانی است که به منظور تحقیر دیگران یا صدمه زدن به آن‌ها صورت گیرد و می‌تواند به صورت کلامی یا فیزیکی باشد^[9-10]. پیش‌بینی شده بود که تا سال ۲۰۲۰ میلادی سومین عامل مرگ و میر در سطح جهان سوانح ترافیکی و جاده‌ای باشد^[11]. با توجه به زندگی شهرنشینی و افزایش روزافزون جمعیت در کشور افغانستان، میزان وسایل حمل و نقل عمومی در بین مردم رو به ازدیاد می‌باشد، که این وسایل و اهمال کاری انسان‌ها نسبت به قوانین ترافیکی منجر به حوادث ناگوار جاده‌ای می‌شود. و طبق گزارش اداره ترافیک حکومت امارت اسلامی افغانستان، در ده ماه گذشته، نزدیک به چهار هزار حادثه ترافیکی در کشور ثبت شده که جان دست کم دو هزار نفر را گرفته است. آمار وزارت داخله/کشور که در اختیار بی‌بی‌سی قرار گرفته، نشان می‌دهد که در سال ۱۴۰۲ خورشیدی، ۵۵۲۰ حادثه ترافیکی در افغانستان به وقوع پیوسته است. در حدود نیمی از این حوادث، خودروهای تیزرفتار (سواری)، موتورسیکلت‌ها، لاری‌ها (کامیون) و اتوبوس‌های مسافربری دخیل بودند^[12]. در این میان نقش مواد مخدر در حوادث ترافیکی موضوعی بسیار مهم در حوزه ایمنی جاده ای و سلامت عمومی است. مصرف مواد مخدر تأثیرات زیادی بر توانایی رانندگی دارد و می‌تواند منجر به افزایش حوادث جاده‌ای شود. تأثیر مواد مخدر بر مهارت‌های رانندگی عبارتند از: کاهش توجه و تمرکز راننده، کند شدن زمان عکس العمل در موقعیت‌های اضطراری، اختلال در هماهنگی بین چشم و دست، افزایش رفتارهای پرخطر و خطرپذیری را به دنبال دارد. کشور افغانستان به دلیل رعایت نکردن قوانین ترافیکی و سهل انگاری افراد باعث بروز حوادث ترافیکی دلخراش در سطح کشور می‌شود. از جمله عوامل دیگر که باعث ایجاد سوانح جاده‌ای در سطح شهرها می‌شود، رانندگی نوجوانان و جوانان زیر سن می‌باشد، این گروه از افراد با قوانین ترافیکی آشنایی ندارند یا به سن قانونی نرسیدند که جواز سیر دریافت کنند. عامل مهم‌دیگری که موجب حوادث ترافیکی در سطح کشور می‌شود، مخصوصاً در شهرها برای موثرهای مسافربری و تیز رفتار مصرف مواد مخدر و نوشیدنی‌های گازدار می‌باشد که سطح هوشیاری افراد را پایین می‌آورد. و موجب بروز حوادث جاده‌ای می‌شود. از جمله مواد مخدوری که راننده‌ها در حین رانندگی مصرف می‌کنند حشیش یا چرس می‌باشد، که موجب کاهش تمرکز، اختلال در درک فاصله و دوبینی را ایجاد می‌نماید و زمان عکس‌العمل را کندتر می‌کند، این عوامل موجب بروز حوادث ناگوار در سطح شهرها و کشور می‌شود. و خسارات اقتصادی، مالی و جانی بسیار برجا می‌گذارد، و خیلی از خانواده‌ها را مغموم و غم‌دیده می‌کند که سال‌ها اعضای خانواده داغ‌دار عزیزان از دست رفته خود هستند.

مواد و روش بررسی

این تحقیق توصیفی- تحلیلی، گذشته‌نگر و کتابخانه‌ای، یک روش پژوهشی است که معمولاً در علوم طبی، انسانی و برخی رشته‌های دیگر مورد استفاده قرار می‌گیرد. این نوع تحقیق ترکیبی از دو رویکرد توصیفی و تحلیلی است و از منابع کتابخانه‌ای برای جمع‌آوری

اطلاعات استفاده می‌شود. در این نوع تحقیق، هدف اصلی توصیف و تحلیل داده‌ها و اطلاعات است، بدون این که محقق نیازی به انجام آزمایش یا مشاهده مستقیم داشته باشد. در این نوع تحقیق معمولاً از پایگاه‌های علمی معتبر، مقالات علمی، کتابخانه‌ها و سایت‌های معتبر علمی مورد استفاده قرار گرفت. اسنادها و محصلان رشته‌های مختلف می‌توانند از این نوع مقالات برای ارتقای سطح علمی شان استفاده نمایند. این نوع تحقیقات معمولاً مانند کتابخانه‌ای می‌ماند که اطلاعات را در اختیار جوینده‌گان علم قرار می‌دهد.

یافته‌ها

نتایجی که از این تحقیق حاصل شده عبارتند از: تأثیر رفتارهای پرخاشگرانه و مصرف مواد مخدر بر حوادث ترافیکی در میان رانندگان جوان و نوجوان یکی از موضوعات پیچیده و مهم در حوزه روانشناسی و ایمنی جاده‌ها است. در این زمینه، مطالعات نشان می‌دهند که هر دو عامل می‌توانند نقش قابل توجهی در افزایش سوانح جاده‌ای ایفاء کنند.

۱. رفتارهای پرخاشگرانه و تأثیر آن بر حوادث ترافیکی

رانندگان جوان و نوجوان اغلب به دلیل کمبود تجربه، هیجانات زیاد و احساس بی‌پروایی، ممکن است رفتارهای پرخاشگرانه‌ای مانند سرعت بالا، سبقت‌های خطرناک و عدم رعایت قوانین ترافیکی را از خود نشان دهند. این نوع رفتارها می‌تواند خطر وقوع سوانح جاده‌ای را به میزان زیادی افزایش دهند. برخی از رفتارهای پرخاشگرانه عبارتند از: الف) تعجیل گرفتن ناگهانی و رانندگی با سرعت بالا، ب) رفتارهای غیرقابل پیش‌بینی مانند تغییر مسیر ناگهانی، ج) عدم رعایت فاصله ایمنی، د) بی‌توجهی به تابلوها و علائم ترافیکی

۲. مصرف مواد اعتیادآور و تأثیر آن بر حوادث ترافیکی

مصرف مواد مخدر، الکل یا دواهای روان‌گردان یکی از مهم‌ترین عوامل مؤثر در بروز حوادث ترافیکی است. رانندگان جوان که از این مواد استفاده می‌کنند، معمولاً دچار کاهش توانایی‌های شناختی، حرکتی و تصمیم‌گیری می‌شوند که به طور مستقیم می‌تواند منجر به حادثه گردد. برخی از اثرات مصرف مواد مخدر بر رانندگی عبارتند از: الف) کاهش توجه و تمرکز بر جاده و دیگر رانندگان، ب) اختلال در تصمیم‌گیری سریع در مواقع ضروری، ج) کاهش زمان عکس‌العمل به شرایط ناگهانی، د) تضعیف مهارت‌های حرکتی مانند کنترل اشتراک و کلاچ‌ها مطالعات نشان می‌دهند که رانندگی تحت تأثیر مواد مخدر یا الکل به طور قابل توجهی احتمال وقوع حوادث ترافیکی را افزایش می‌دهد. ترکیب این عوامل و خطرات بیشتر موجب بروز حوادث ناگوار در سفرها برای شهروندان را فراهم می‌کند. به طوری که، در برخی موارد، رفتارهای پرخاشگرانه و مصرف مواد اعتیادآور ممکن است همزمان در یک راننده وجود داشته باشند. این ترکیب می‌تواند خطر سوانح ترافیکی را به طور چشمگیری افزایش می‌دهد. رانندگان جوانی که تحت تأثیر هر دو عامل قرار دارند، بیشتر احتمال دارد که سرعت بالا بگیرند، قوانین ترافیکی را نادیده گیرند و در نهایت دچار حادثه شوند.

مناقشه

مطابق با مطالعات برنهایت^[13]، راماکز و کیوپرس^[14]، و طیبی^[15]، در تحقیقات انجام پذیرفته مشخص شد افراد مبتلا به مصرف مواد مخدر و کسانی که در حال ترک این مواد هستند، رفتارهای پرخطر در هنگام رانندگی نسبت به افراد سالم مرتکب می‌شوند. یافته تحقیق حاضر نشان می‌دهد که افراد مبتلا به مصرف مواد مخدر و در حال ترک بیش از رانندگان سالم اقدام به رفتارهای پرخاشگرانه مانند بوق زدن مکرر، نور بالا انداختن به موتورها، جلویی برای باز کردن مسیر و عدول از قوانین ترافیکی می‌کنند. آنها همچنین مرتکب خطاها و لغزش‌های بیشتری در حین رانندگی می‌شوند، مانند اینکه متوجه سرعت بالای موتور خودشان نیستند و از چهار راه عبور می‌کنند یا هنگام نزدیک شدن به تقاطع یا میدان، در خطی نامناسب برای ادامه مسیر قرار می‌گیرند. بر اساس نظر ریزن و همکاران^[16]، خطاها و لغزش‌های رانندگی اشاره به اشتباهات در عمل دارد و ناشی از محدودیت در توانایی پردازش اطلاعات انسانی است. تخلفات پرخاشگرانه همراه با انگیزه است و راننده برای رسیدن به هدف خود، فرد (راننده یا عابر پیاده) دیگر را مورد هدف قرار می‌دهد. اگرچه لغزش‌ها نقش کم‌رنگ‌تری در بروز حوادث ترافیکی دارند، اما می‌توانند مسبب بی‌نظمی‌ها در حین رانندگی شوند. از طرف دیگر، هر چه شرایط رانندگی

نامنظم‌تر و آشفته‌تر باشد، احتمال بروز ناتوانی‌های موقت ذهنی و در نتیجه رفتارهای اشتباه در حین رانندگی بیشتر خواهد شد. مطالعه اوزکان و همکاران^[17]، در شش کشور اروپایی و آسیایی نشان داد که رفتارهای پرخاشگرانه در کشورهای با سطح ایمنی ترافیکی پایین از جمله ایران بیشتر رخ می‌دهد. نقش مواد مخدر در حوادث ترافیکی در افغانستان یکی از مشکلات جدی است که به شدت بر امنیت جاده‌ها و سلامت عمومی تأثیر می‌گذارد. مصرف مواد مخدر، به ویژه در میان رانندگان، می‌تواند تأثیرات خطرناکی در بروز رفتار پر خطر حین رانندگی، تصمیم‌گیری و توانایی‌های ذهنی و فنی داشته باشد. در افغانستان، که چالش‌های اجتماعی، اقتصادی و امنیتی زیادی وجود دارد، این مشکل پیچیدگی‌های خاص خود را دارد. افغانستان یکی از کشورهای تولیدکننده و توزیع‌کننده مواد مخدر در سطح جهانی است. دسترسی آسان به مواد مخدر، به‌ویژه در مناطق جنگ‌زده و ناپایدار، موجب شده است که مصرف مواد مخدر در میان نوجوانان، جوانان و حتی رانندگان به یک مشکل عمده تبدیل شود. بسیاری از رانندگان به دلیل فشارهای اجتماعی، اقتصادی یا اعتیاد شخصی ممکن است تحت تأثیر مواد مخدر رانندگی کنند. آمارها نشان می‌دهند که مصرف مواد مخدر در میان رانندگان نه تنها در مناطق شهری، بلکه در جاده‌های روستایی نیز به شدت رایج است. این وضعیت باعث می‌شود که حوادث ترافیکی در کشور به ویژه در میان جوانان و رانندگان حرفه‌ای افزایش یابد. سوانح جاده‌ای به دلیل مصرف مواد مخدر در افغانستان نه تنها خسارت‌های جانی و مالی به دنبال دارد، بلکه بار سنگینی بر سیستم صحتی و اقتصادی کشور وارد می‌کند. درمان آسیب‌های ناشی از حوادث، خسارت‌های ناشی از از کارافتادگی رانندگان، و تأثیرات منفی اجتماعی مانند افزایش تعداد یتیم‌ها و بی‌سرپرست‌ها از جمله عواقب جدی این پدیده است. در افغانستان، به دلیل چالش‌های امنیتی و کمبود منابع، نظارت و کنترل بر مصرف مواد مخدر در رانندگی به شدت ضعیف است. این موضوع باعث می‌شود که رانندگان مواد مخدر مصرف‌کنند بدون آنکه در معرض مجازات‌های قانونی قرار گیرند. همچنین، کمبود آموزش‌های ایمنی جاده‌ای و آگاهی‌رسانی در مورد خطرات مواد مخدر برای رانندگان نیز وضعیت را پیچیده‌تر می‌کند. در مجموع، تأثیر مواد مخدر در حوادث ترافیکی در افغانستان یک چالش جدی است که نیازمند اقدامات فوری و چندجانبه است تا از تلفات جانی و خسارات مالی جلوگیری شود و ایمنی جاده‌ها بهبود یابد.

پیش‌نهادها

با توجه به یافته‌های تحقیق، پیشنهادات زیر می‌توانند در کاهش تأثیر رفتارهای پرخاشگرانه و مصرف مواد اعتیادآور بر حوادث رانندگی مؤثر باشند، ارایه نمود:

۱. افزایش آگاهی و آموزش رانندگان جوان

- الف) برگزاری کارگاه‌های آموزشی در مورد تأثیرات پرخاشگری و مواد مخدر بر رانندگی؛
- ب) آموزش مهارت‌های کنترل خشم و مدیریت استرس و اضطراب در حین رانندگی؛
- ج) الزام دوره‌های آموزشی ویژه برای رانندگان پرخطر.

۲. تشدید قوانین و مقررات ترافیکی

- الف) افزایش نظارت بر مصرف مواد مخدر و تست‌های تصادفی برای رانندگان؛
- ب) تشدید جریمه‌ها و مجازات‌های قانونی برای رانندگانی که تحت تأثیر مواد مخدر قرار دارند؛
- ج) ممنوعیت شدید رانندگی برای افراد دارای سابقه مصرف مواد مخدر.

۳. استفاده از تکنولوژی برای کنترل رفتارهای پرخاشگرانه و مصرف مواد

- الف) نصب کامره‌های هوشمند برای ثبت رفتارهای پرخطر رانندگان؛
- ب) توسعه سیستم‌های هشداردهنده در وسایل نقلیه برای تشخیص رفتارهای پرخاشگرانه؛
- ج) استفاده از سیستم‌های مانیتورینگ سلامت راننده برای تشخیص کاهش هوشیاری ناشی از مصرف مواد.

۴. تقویت نقش خانواده و جامعه

- الف) تشویق والدین به نظارت بیشتر بر رفتارهای رانندگی فرزندان؛

ب) ایجاد برنامه‌های پیشگیری از مصرف مواد مخدر در مکاتب و پوهنتون‌ها؛
ج) حمایت از افرادی که در حال ترک اعتیاد هستند برای جلوگیری از بازگشت به مصرف مواد مخدر.

۵. بهبود زیرساخت‌های جاده‌ای و اصلاح محیط رانندگی

الف) ایجاد مسیرهای ایمن برای رانندگی و کاهش نقاط حادثه‌خیز؛
ب) افزایش روشنایی جاده‌ها و نصب تابلوهای هشداردهنده در مناطق پرخطر؛
ج) گسترش سیستم حمل‌ونقل عمومی برای کاهش نیاز به رانندگی افراد پرخطر.

تقدیر و تشکر

بدین وسیله مراتب سپاس و قدردانی خود را از تمامی افرادی که در تهیه، نگارش و تکمیل این مقاله ما را یاری رسانده‌اند، اعلام می‌داریم؛ همچنین، از معاونیت تحقیقات علمی پوهنتون هرات، پوهنحی ساینس، اساتید و همکاران و دوستان عزیز که در مراحل مختلف تحقیق، همواره یار و همراه ما بودند، قدردانی می‌کنیم.

ORCID

Safiullah Fetrat

Ali Ahmad Mohammadi

Ghulam Rabani Osuli

<https://orcid.org/0009-0004-1257-2986>

<https://orcid.org/0009-0006-0564-0172>

<https://orcid.org/0009-0005-5589-2258>

References

1. Ya'ghoobi H. The role of human factors in car accidents in Iran. Iran J Psychiatry Clin Psycho 2000; 6(1): 60-7. [In Persian].
2. Kheirabadi G, Bolhari J. Interventional approaches in order to reduce injuries from car accidents. Sci J Rescue Relief 2011; 3(1-2): 48-59. [In Persian].
3. Soori H, Ainy E, Movahedinejad AA, Mahfozphoor S, Movahedi M, Rezazadeh Azari M, et al. A Practical model of political mapping in road traffic injury in Iran in 2008. Hakim Health Sys Res 2009; 12(3): 1-9. [In Persian].
4. Peden M, Scurfield R, Sleet D, Mohan D, Hyder AA, Jarawan E, et al. World report on road traffic injury prevention. Geneva, Switzerland: World Health Organization; 2004.
5. Shafiei Moghaddam P. Instructions operational standards meet physical and mental health (medical eligibility) of driving license applicants. Proceedings of the 3rd Regional Conference of Traffic Management; 2006 Oct 26-27; Tehran, Iran. [In Persian].
6. Haghayegh A, Oreyzi H R. Relation of aggression types according to Karen Horney's Theory with negative and positive driving behaviors and accidents. Iran J Psychiatry Clin Psychol 2009; 15(1): 81-5. [In Persian].
7. Sadock BJ, Sadock VA, Ruiz P, Kaplan HI. Kaplan and Sadock's comprehensive textbook of psychiatry. 9th ed. Philadelphia, PA: Lippincott Williams and Wilkins; 2009. p. 1369, 2579-80.
8. Sadock BJ, Sadock VA, Ruiz P, Kaplan HI. Kaplan and Sadock's comprehensive textbook of psychiatry. 10th ed. Philadelphia, PA: Lippincott Williams and Wilkins; 2017.
9. Owsley C, McGwin G, Jr., McNeal SF. Impact of impulsiveness, venturesomeness, and empathy on driving by older adults. J Safety Res 2003; 34(4): 353-9.
10. Mousavi SG, Mousavi H. Psychiatric emergencies for psychiatry residents. 1st ed. Isfahan, Iran: Isfahan University of Medical Sciences; 2010. [In Persian].
11. Buss AH, Perry M. The Aggression Questionnaire. J Pers Soc Psychol 1992; 63(3): 452-9.
12. <https://www.bbc.com/persian/articles/cq5gq9313v5o>.
13. Bernhoft, I.M. (2005). *Drugs, alcohol and traffic safety. A synthesis of results*. Report Number D-R4.6, Danish Transport Research Institute.
14. Raemaekers J.G. & Kuypers K.P.C. (2004). A placebo controlled study on the effects of 3,4-methylenedioxymethamphetamine (MDMA) 75 mg and methylphenidate 20 mg on actual driving performance, visuospatial attention and memory during intoxication and withdrawal. Chapter 2 In: Raemaekers JG (Ed.), *Experimental studies on the effects of licit and illicit C drugs on driving performance, psychomotor skills and cognitive function*. IMMORTAL Report D-R4.4. www.immortal.or.at.
15. Tabibi, Z. (2015). Comparing aberrant driving behavior among addicted, under-treatment with Metadon and healthy drivers. The 15th international conference on Traffic and transportation engineering, Tehran. (in Persian)
16. Reason, J., Manstead, A., Stradling, S. Baxter, J., Campbell, K. (1990). Errors and violations on the roads: a real distinction? Ergonomics, 33, 10 & 11, 1315 – 1332.
17. Özkan, T., Lajunen, T. Chliaoutakis, J., Parker D., Summalaa, H. (2006). Cross-cultural differences in driving skills: A comparison of six countries, Accident Analysis and Prevention, 38, 1011-1018.